

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ

آداب و ساد زندگی اسلام

احمد حسين شريفى و همكاران

فهرست عناوین جلسات

مقدمه و ضرورت بحث

معناشناسی آداب و سبک زندگی

فصل اول

مباحث بنیادین

فصل دوم

سبک زندگی اسلامی در اوقات فراغت

فصل سوم

سبک زندگی اسلامی در شادی و نشاط

فصل چهارم

سبک زندگی اسلامی در روابط دختر و پسر

فصل پنجم

سبک زندگی اسلامی در مهار غریزه جنسی

فصل ششم

آداب و سبک زندگی اسلامی در علم آموزی

فصل هفتم

سبک زندگی اسلامی در ارتباط با دیگران

فصل هشتم

سبک زندگی اسلامی در روابط خانوادگی

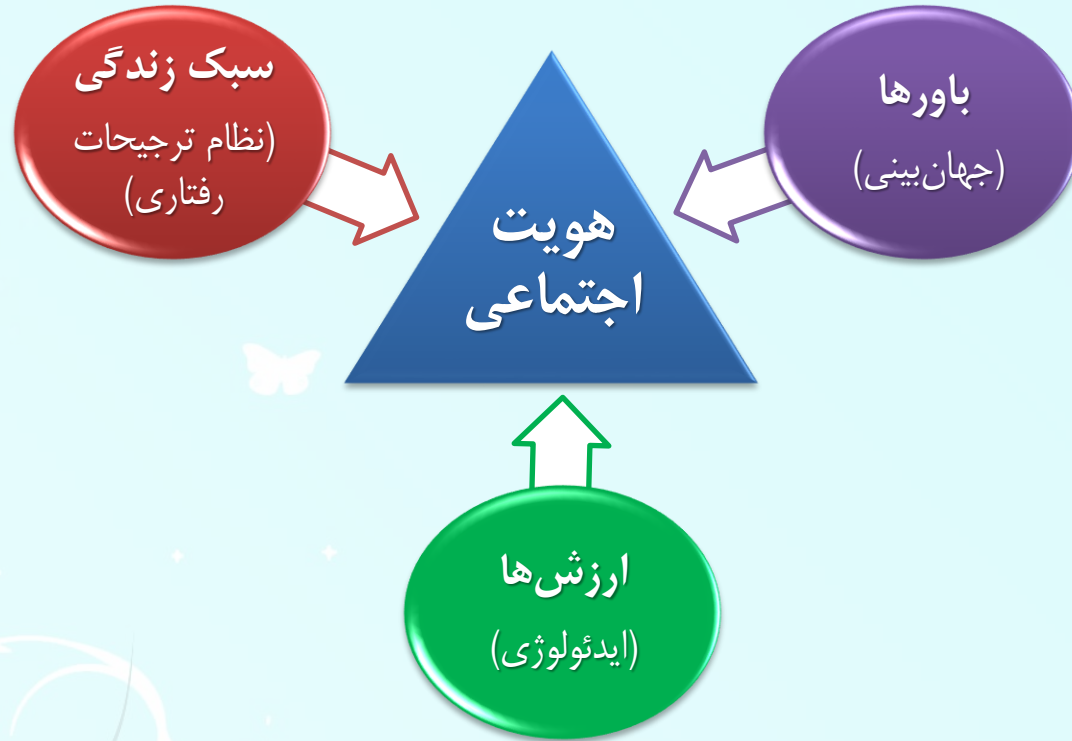
فصل نهم

سبک زندگی اسلامی در کسب و کار

فصل دهم

مقدمه و ضرورت بحث

مقدمه

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوَايَ أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ
(سوره روم، آیه ۱۰)

معاشناسی آداب و سبک زندگی

فصل اول

فهرست فصل اول

آداب

مصادیق و انواع آداب

اهمیت آداب و آثار اجتماعی آن

آداب و فقه

موانع تأدب و عوامل ادب‌گزیزی

سبک زندگی

ویژگی‌های سبک زندگی

عوامل ایجاد سبک زندگی

دین و سبک زندگی

تحول در سبک زندگی

ادب = «ظرافت و زیبایی» یک رفتار

هیأت نیکویی که شایسته است رفتار مطابق آن باشد.

- ❖ این معنا از ادب تنها در رفتارهای مشروع تحقق دارد.
- ❖ این معنا تنها در جایی است که یک رفتار را بتوان به گونه‌های مختلفی - زشت و زیبا، کامل و ناقص - انجام داد.
- ❖ زیبایی و شایستگی در جوامع گوناگون، متفاوت است.

آداب

❖ اخلاق به صفات درونی و آداب به رفتارهای ظاهری اختصاص دارد. آداب معمولاً ظرف ظهور اخلاق است.

◀ تخلف از آداب نسبت به تخلف اخلاقی، در میان مردم زشتی کمتری دارد.

◀ اظهار جهل به حکم اخلاقی، پذیرفتنی نیست. برخلاف آداب که اظهار جهل درباره آن از سوی مردم پذیرفتنی تر به شمار می رود.

❖ مسائل اخلاقی در میان فرهنگ‌های گوناگون، ثابت و تغییرناپذیر است؛ اما بسیاری از آداب اجتماعی قابل تغییر و نسبی است.

مصادیق و انواع آداب

مصادیق و انواع آداب

به اعتبار خاستگاه‌های آن

آداب

فردی

کسی جز فاعل آن حضور ندارد

اجتماعی

دیگران حضور دارند

اهمیت آداب

آداب اسلامی نماد ظاهری اسلام است.

چگونگی رفتار ظاهری انسان نمادی است از نوع تفکر و علاقه او.

بر این اساس، تغییری که در شکل و ظاهر انسان‌ها رخ می‌دهد، نشان از طوفانی درونی دارد که بر افکار و امیال آنان اثر گذاشته است.

هر نمادی علاوه بر اینکه معنا و مفهوم خود را می‌نماید، درجه حضور و حیات آن معنی را در جامعه بیان می‌کند.

دنیای غرب نیز در انتشار فرهنگ و آداب و سبک زندگی مورد قبول خود تلاش می‌کند.

پیامبر اکرم (ص) به امت خود سفارش می‌فرمودند:

وَلَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ

آثار اجتماعی آداب

آداب

رشد ارزش‌های انسانی

ایجاد روابط پایدارتر، عمیق‌تر، صمیمی‌تر، شیرین‌تر و مؤثرتر
میان افراد جامعه

زیبایی و آراستگی و تازگی در نظر دیگران

جذب دیگران

آداب و فقه

- ❖ مباحث فقهی - آدابی عهده‌دار تنظیم ظاهر زندگی و لایه بیرونی زندگی فرد است.
- ❖ هنجارهای قابل توصیه و باید و نبایدهای اخلاقی و آدابی، فراتر از حلیت و حرمت است.
- ❖ در شریعت اسلام نیز بعضی از امور حلال‌اند. اما حلالی که نباید آن را مرتکب شد. حلالی که به فاصله گرفتن از آن توصیه می‌شود.

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا (سوره بقره، آیه ۲۲۹)

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا (سوره بقره، آیه ۱۸۷)

موانع تأدب و عوامل ادب‌گزیزی

سبک زندگی

سبک زندگی (Life Style) = نظام‌واره و سیستم خاص
زندگی است که به یک فرد، خانواده یا جامعه با هویت
خاص اختصاص دارد.

❖ این نظام‌واره هندسه کلی رفتار بیرونی و جوارحی است و افراد،
خانواده‌ها و جوامع را از هم متمایز می‌سازد.

❖ سبک زندگی را می‌توان مجموعه‌ای کم و بیش جامع و منسجم از
عملکردهای روزمره یک فرد دانست که نه فقط نیازهای جاری او را
برآورده می‌سازد، بلکه روایت خاصی را که وی برای هویت شخصی
خویش بر می‌گزیند، در برابر دیگران مجسم می‌سازد.

❖ سبک زندگی کاملاً قابل مشاهده یا قابل استنتاج از مشاهده است.

سبک زندگی

رابطه آداب و سبک زندگی

هیئت ترکیبی آداب

یعنی رفتارهای ساده و جلوه‌های ظاهری
(مصرف، معاشرت، لباس پوشیدن، حرف زدن، تفریح،
اوقات فراغت، آرایش ظاهری، طرز خوراک، معماری شهر و
بازار و منازل، دکوراسیون منزل و امثال آن)

سبک زندگی

ویژگی‌های سبک زندگی

۱. سبک زندگی، ترکیبی از صورت (سبک) و معنا (زندگی) است.

معنا (زندگی)

صورت (سبک)

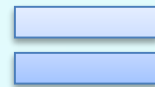

سبک زندگی

ویژگی‌های سبک زندگی

۲. مجموعه عناصر زندگی وقتی به سبک زندگی تبدیل می‌شوند که به حد نصاب انسجام و همبستگی رسیده و همخوانی و تناسب داشته باشند.

سبک
زندگی

صورت

معنا

سبک
زندگی

صورت
معنا

سبک
زندگی

صورت

معنا

ویژگی‌های سبک زندگی

۳. در پدید آمدن سبک زندگی اکثر عناصر، اختیاری است.

۴. سبک زندگی قابل ایجاد و قابل تغییر است.

۵. هیچ کس بی ادب نیست.

۶. سبک زندگی به یک نوع هویت اجتماعی ختم می‌شود.

۷. در سطح کلان اجتماعی، سبک زندگی همگرایی و

واگرایی پدید می‌آورد.

عوامل ایجاد سبک زندگی

رسانه‌ها

تقریباً در سراسر دنیا پس از «خواب» و «کار برای تأمین معاش» استفاده از رسانه‌ها سومین کاری است که بشر انجام می‌دهد

بسیار جدی است.

اقشار پیشتاز جامعه

مانند عالمان، اساتید برجسته دانشگاه، حاکمان و بزرگان، نخبگان علمی و فرهنگی و ورزشی و هنری

بسیار مؤثرند.

دین و سبک زندگی

❖ سبک زندگی هر فرد و جامعه‌ای متأثر از نوع باورها (جهان‌بینی) و ارزش‌های (ایدئولوژی) حاکم بر آن فرد و جامعه است.

❖ دین در گام نخست با ارائه جهان‌بینی و ایدئولوژی ویژه‌ای زیربنای شکل‌دهی به زیست دین‌دارانه را می‌سازد. در مرحله بعد دین با ارائه آداب و دستورالعمل‌های خاصی برای همه ابعاد زندگی انسان در حقیقت به دنبال شکل‌دهی به نوع خاصی از زیست انسانی است.

تحول در سبک زندگی

- ❖ بی تردید صورت زندگی کنونی ما تنها شکل ممکن و بهترین شکل موجود برای زندگی نیست.
- ❖ بخش در زندگی ما، به عالمی بر می‌گردد که برای خود ساخته‌ایم.
- ❖ اگر به تحقق شیوه‌ای از زندگی که هماهنگ با نظام هستی باشد مشتاق هستیم باید به این سوال‌ها پاسخ دهیم:

تحول در سبک زندگی

- ❖ در پس هر یک از اجزای شیوه زندگی ما چه اندیشه‌ایی نهان است؟
- ❖ بر اساس اندیشه‌ایی که رو به جانب حق دارد، سبک زندگی چه شکلی به خود خواهد گرفت؟
- ❖ آیا می‌توان به شکل دیگری زندگی کرد؟
- ❖ آیا زندگی کنونی ما نیازمند تغییر است؟
- ❖ آیا برگزیدن سبکی خاص در زندگی، بر فرهنگ و اخلاق و اندیشه جامعه مؤثر است؟
- ❖ اگر سبک زندگی تجلی فرهنگ و اندیشه است، آیا می‌توان گفت تا اندیشه‌ای نو در جان مردمان ظهور نکند، تغییر در شیوه زندگی ناممکن یا بی‌فایده است؟

تحول در سبک زندگی

- برای تحول در سبک زندگی باید بتوانیم گذرگاه‌های اصلی و گلوگاه‌ها را تشخیص دهیم. تحول در سبک زندگی بسیار سخت است. حتی تحولات کوچک در شیوه زندگی نیز به سادگی اتفاق نمی‌افتد.
- باید فهم دقیق و عمیقی از آن چه هستیم داشته باشیم.

تحول در سبک زندگی

حرکت به سمت مهندسی زندگی و ویرایش در لایه
ظاهر آن است

که نخست به صورت فعال‌سازی برخی حوزه‌ها و
غیرفعال‌سازی برخی دیگر انجام می‌گیرد.

تحول در سبک زندگی

پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند:

أَفْ لِكُلِّ مُسْلِمٍ لَا يَجْعَلُ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ يَوْمًا يَتَفَقَّهُ فِيهِ أَمْرَ دِينِهِ وَ يُسْأَلُ عَنْ دِينِهِ

از سفارش‌های امیر مؤمنان علی (ع) به فرزندش امام حسن (ع):
يَا بَنِيَّ، لِلْمُؤْمِنِ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ: سَاعَةٌ يَنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ، وَ سَاعَةٌ يُحَاسِبُ فِيهَا نَفْسَهُ، وَ سَاعَةٌ يَخْلُو فِيهَا بَيْنَ نَفْسِهِ وَ لَذَّتِهَا فِيمَا يَحِلُّ وَ يَجْمَلُ، وَ لَيْسَ لِلْمُؤْمِنِ بَدٌّ مِنْ أَنْ يَكُونَ شَاخِصًا فِي ثَلَاثٍ: مَرْمَةٌ لِمَعَاشٍ، أَوْ خُطْوَةٌ لِمَعَادٍ، أَوْ لَذَّةٌ فِي غَيْرِ مُحْرَمٍ؛